

Brukermanual

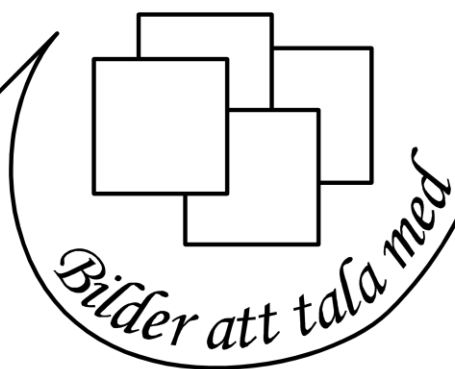
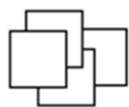
Nilbild

Kommunikasjon- og symbolkort

Grunnpakke

Art.nr: 1112786

POST 1

Nilbild

Användartips!

Tips och förslag på hur man kan använda kommunikationsbilder och olika tillbehör.

Kommunikationsbilder i färg

Genom olika kommunikationsbilder har många barn och vuxna, som annars inte har möjlighet att kommunicera/prata på annat sätt, en större chans att kunna nå sina närmaste, till exempel med känslor, önskemål, och olika behov, mm.

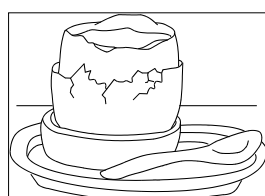
I detta häfte har vi samlat ihop lite av vår erfarenhet och även de tips vi har fått från många olika kunniga personer ute i landet och som delat med sig av sin kunskap och erfarenhet.

Kommunikationspärm

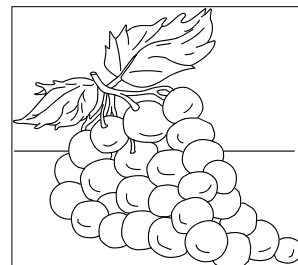
I en kommunikationspärm kan man ha de bilder som är aktuella för den som behöver bilderna för sitt språk.

Uppläggningsen av bilderna kan vara mycket varierande, men ett sätt är att "gå från det stora, sammanfattande - rubriker - till det lilla, smådetaljerna". Ungefär som en hemsida är uppbyggd idag.

Matsituation:

-"Nu skall vi äta!"
Visar signalbilden för mat, och eventuellt någon sak, t ex sked.

Äta:

Dricka:

-" Vi skall äta, köttbullar och potatis, och sås, och grönsaker"

-"Är Du törstig?"
-"Vad vill Du dricka?"

Visa bild på:

Köttbullar, potatis, och grönsaker.

Lingonsylt, ketchup, etc...

Visa bild på:

Mjölkglas
Vattenglas

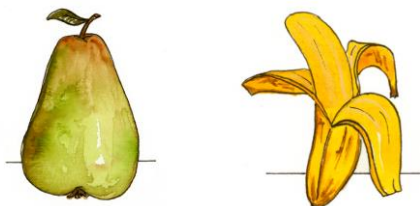
Annan dryck

Kommunikationspärmar

Vår son Emil har en pärm för frukost, med de olika delar som kan ingå vid frukosten:

- Olika sorters mat till frukost (Gröt, müsli, Fil, Flingor mm)
- Olika sorters pålägg (Ost, leverpastej, messmör, kaviar mm)
- Olika sorters dryck (Oboý, Mjök, Juice, Nyponsoppa mm)
- Olika sorters frukt (Päron, banan, apelsin, äpple, mm)

Till exempel bananpuré, äpplemos etc.

Emil har även en pärm för aktiviteter hemma, en pärm för Dagis, samt en liten pärm för sånger, som de använde vid ex vis sångsamling etc.. Dessa pärmar använder de vid olika tillfällen, oftast när man skall prata om en aktivitet, eller när en bild skall visas innan man t ex skulle åka någonstans.

Förstärkning

Bilderna tjänar också som förstärkning i en aktivitet. Samtidigt som ett barn leker med en leksak, så kan man visa bilden på denna leksak. Detta kan bereda väg för generaliseringar. Bilderna kan även användas när barnet skall välja aktivitet, och då beror det ju på barnet hur många bilder han eller hon kan ha framför sig samtidigt.

Signal

Man kan också ha bilden såsom en slags "signal" till att börja en aktivitet, och man kan även välja att använda någon sak som är specifik för aktiviteten som signal, eller en kombination av båda (som signal för mat kan man använda till exempel en sked, eller bilden på mat tillsammans med en sked och/eller en bild på sked). Detta kan ju varieras efter barnets behov och på det sätt som barnet bäst förstår situationen.

Signalbilder för olika aktiviteter

Inför en aktivitet, kan man visa olika bilder t ex

* "Att åka till dagis, skola"

- 1) dagisbild (ett fotografi kanske) 2) skola 3) färdtjänstbil/buss

* "Att bada i simhall, badkar, eller i sjön"

- 1) simhall 2) att bada 3) badring 4) att bada i badkar

* Att sköta magen(toabesök)

- 1) den toastol som barnet använder 2) vanlig toastol

* Borsta tänderna

- 1) bilden på en tandborste 2) bilden som föreställer "att bc

Kommunikationstavla

Man kan också ha en kommunikationstavla att sätta upp bilder på. Här finns det några olika att köpa på marknaden. Några finns i kardborretyg och i andra material.

Det finns andra sätt att praktiskt lösa detta på också, t ex med papper och häftmassa e. dyl.

Antalet biler på en sådan tavla är ju mycket individuellt och beroende på hur många bilder som barnet kan tolka samtidigt, och naturligtvis storleken på tavlan. Kanske man inte skall ha för stor tavla eller för många bilder, åtminstone till en början gå dit och hämta bilden eller peka på bilden/bilderna där och på så vis påkalla uppmärksamhet och sedan via bilden visa för sin omgivning vad han/hon vill.

Vår son Emil har en Kommunikationstavla, som är mörkblå till bakgrunden på ena sidan och klargul på andra sidan, och där sätter vi upp lite olika bilder, framförallt sådana saker eller aktiviteter som han kan välja på hemma.

*	Matstol	Detta står för:	"Jag vill sitta i min matstol "
*	Gästol	Detta står för:	"Jag vill gå i gästolen"
*	TV	Detta står för:	"Jag vill titta på TV"
*	Kassettbandspelare	Detta står för:	"Jag vill lyssna på musik"
*	Matbilden	Detta står för:	"Jag är hungrig"
*	Mjölk - tetrapak	Detta står för:	"Jag är törstig"
*	Sängbilden	Detta står för:	"Jag är trött, jag vill vila, sova"

Eftersom det finns två olika färger att välja på som bakgrund, så har man ju möjlighet att dela upp olika bildgrupper till olika bakgrundsfärger.

Det är ju oftast så att olika bilder står för olika saker hos olika barn. Det beror ju på vad barnet tar till sig och man behöver inte vara låst vid bildernas exakta betydelse, utan det går ju att hitta på det som passar bäst inom familjen, dagiset, skolan eller på annat ställe som barnet vistas.

Kommunikationstavlor som man själv kan tillverka kan man "skraddarsy" vad gäller storlek och färg - man kan även få en sida uppdelad på flera fält i olika färger - och via Nilbild så kan Ni beställa en kommunikationstavla som passar Era behov.

Bildtavlor med luckor:

Bildtavlorna som Nilbild har föreställer en dörr, en bil och ett litet hus. Dörrtavlan har en lucka att öppna, Bildtavlan har två luckor, och Hustavlan har tre luckor att öppna. Man kan använda dessa bildtavlor både vid lek och/eller en kombination av lek och inläring. Det är ju ofta via lek som barn lär sig så mycket.

Varje tavla har luckor med en liten dörrknopp som kan underlätta för ett barn att öppna någon av luckorna. Till varje tavla finns det träställningar som man kan ställa tavlan i.

Bakom varje lucka kan man lätt stoppa i valfri kommunikationsbild, eller varför inte ett fotografi av någon i familjen, eller kanske ett foto av en kompis?

Det finns många olika sätt att variera användandet av tavlorna, och flera möjligheter till inläring och träning av olika begrepp. "Inne" och "ute", "fram" och "bak", "här" och "där", med flera begrepp.

Man kan träna sekvenstänkande på ett lekfullt sätt, genom att göra saker i en bestämd följd flera gånger; t ex *välja* bild, *sätta* bilden bakom luckan, *knacka* på luckan, *öppna* luckan och *titta* vad för bild som finns bakom luckan, *prata* om bilden eller fotografiet, *stänga* luckan och sedan göra någon form av *avslut* genom att t ex fråga om det var roligt, eller "Skall vi titta bakom luckan igen?".

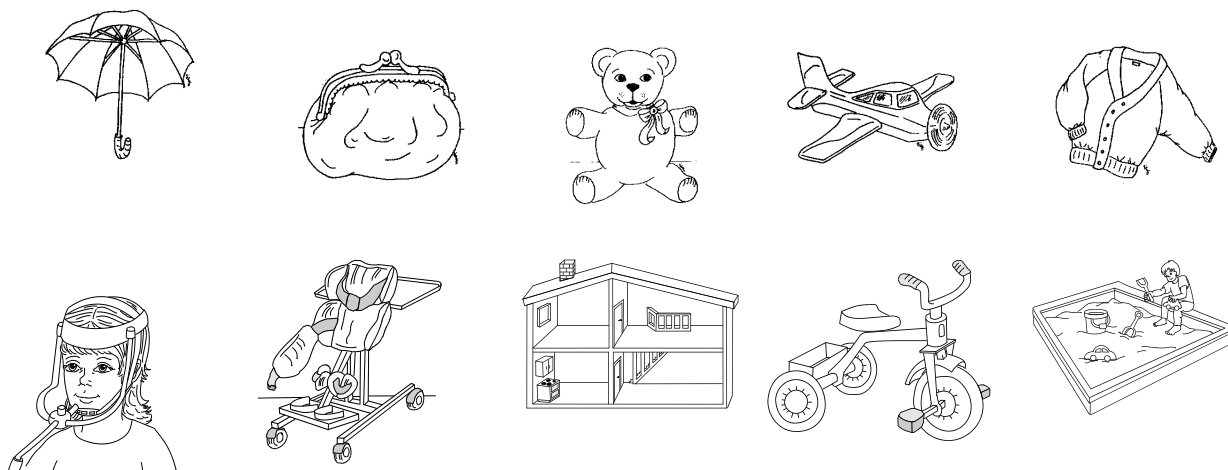
Konturbilderna: *OBS! Konturbilderna finns ej som häften utan som bilder på CD.*

Konturbildshäfte nr 1,2,3 och 4 är ett komplement till färgbilderna. Det är tänkt att konturbilderna skall kunna komplettera genom att man kopierar och färglägger med sina *egna* färger på bilderna, t ex på de saker eller motiv där barnet har en annan färg på sin egen sak.

Om bilden av den nalle eller bil eller matstol inte har den färg som man är van vid, så kanske man inte förstår bilden, eller kan ta den till sig på ett bra sätt. Detta kan då kanske underlätta inläring och tolkningen av bilden om färgen är den man känner till.

Barn som kan färglägga själv eller kan välja färg och någon annan färglägger kanske kan ha nöje av att man färglägger bilder för att göra egna sagor, eller berätta för mamma och pappa vad man gjort i skolan, på fritidshemmet eller på dagis.

Här är exempel på några bilder som är konturritade.

CD med digitala bilder

Alla 621 kommunikationsbilderna i färg finns på CD, i färg.

Bilderna som på detta vis är tillgängliga i datorformat är i

första hand tänkta att användas tillsammans med något program där bilder används.

Men de kan med fördel också skrivas ut eller läggas i program såsom Word och bilda kommunikationskortor.

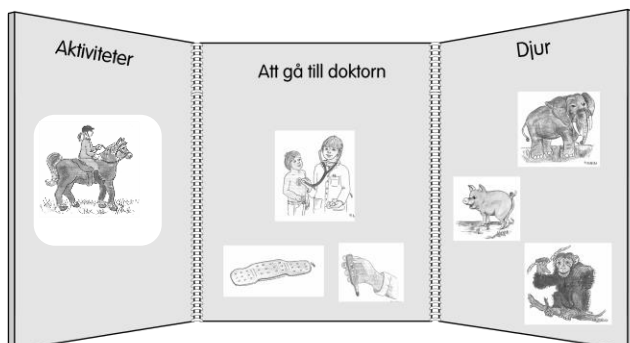

Om man har möjlighet att ha likadana bilder bredvid datorn så kan man jämföra bilden på skärmen med andra liknande kommunikationsbilder.

Dessutom kan den som arbetar med barnet eller den vuxne framför datorn, ha händerna lite mer fria till att sköta styrprogrammet, tolka signaler, ställa frågor mm.

Datateken i landet har också olika program och bilder och de kan hjälpa till med att prova ut dessa så att det blir bra för de som använder bilder för språkträning, och även andra datorprogram.

Kommunikationsmappar i plast:

På bilderna här kan man se på vilket sätt man skulle kunna använda en kommunikationsmapp.

Också här finns det möjlighet att välja färg; i "plastmappen" kan man ha olika kartongfärg på sidorna, och det är 3 sidor (fram och baksida har samma färg).

Man kan också ha flera kommunikationsmappar i olika storlekar för olika ändamål. Till exempel skola eller andra aktiviteter.

Man kan ha bild på varje sida; en bild för promenad, en bild för att bada i simbassäng, en bild för att åka färdtjänst, och en bild för att spela trummor.

Och även en bild på sig själv, på sin familj och sina assistenter i kommunikationsmappen.

Som träning kan man ha några saker på ett bord, t ex en bil, en docka och en boll. Sedan kan man ta fram och visa bilder på dessa föremål, och därefter fråga barnet om han eller hon vill ha bilen, genom att visa bilden, eller be att han eller hon pekar på bilen eller dockan, eller vad man väljer att ha på bordet.

Det finns olika sätt att använda bilderna på, ovanstående är en liten del av användningsområdena. Det bästa sättet är nog att prova sig fram, och se vad som passar bäst för sitt eget barn, och sin egen familj.

Som vuxen kanske man glömmer bort att barn **också är** människor även fast de är små...

Emil, vår äldsta son, kan använda sin vänstra hand, och kan peka med den handen och ta ("greppa") saker bra. Vi har provat många gånger om han kan generalisera från bild till sak och tvärtom. Ibland går det jättebra och ibland går det inte alls. Ibland är han verkligen "på hugget", och ibland är han inte alls med på noterna. Ofta blir han störd av sina funktionshinder.

Vi tror dock att man måste försöka om och om igen, såsom en regelbunden träning (på dagis, fritids och skola, och även hemma i mån av ork och möjlighet), för att bana väg för ett bildseende. Det är nog värt att visa bilder, trots att man kanske inte får ett gensvar direkt. "Belöningen" för ett idogt arbete kan kanske ta lång tid, men det är värt det...

Vi skulle bli mycket glada, och tacksamma om Ni hade flera tips på användningsområden, som Ni kanske kunde dela med er av. Vi kan förmedla dessa till de barn som får bilderna, och även till de personer inom olika yrkesområden som använder bilderna tillsammans med barnen.

Vi hoppas att Ni kommer att få mycket nytta och nöje
med Nilbilds kommunikationsbilder.

Vänliga Hälsningar ifrån

Maria Imre Andersson

p.s.

Nu är det år 2016 och vår son Emil är 26 år.

Det har gått framåt för honom med bildkommunikationen och han använder nu bilder i olika storlekar och har flera pärmar med A4 –ark fyllda med bilder med sig hela tiden. Vi har tränat jättemycket och gång på gång upprepat för inläring och att det skall vara samma sak/samma betydelse hela tiden.

Vi har förstått att inläringen av betydelsen av olika bilder är mycket väsentlig och att man kanske inte kan förvänta sig en tolkning av bilder genast.

Detta kommer ofta genom att man är envis och visar bilder många, många gånger och talar om och visar på olika sätt vad bilden har för betydelse i olika sammanhang.

Emil har nu också en kommunikationsdator med pekskärm, där han får ljud till sina bilder, och har blivit väldigt duktig att peka och bläddra mellan olika lager.

Detta tror vi beror mycket på träning, träning, träning och åter träning.

d.s.

Nedanstående text är hämtad ur startpaketet – men kan också vara till hjälp när Ni nu skall börja att använda bilder att tala med.

Härma! Övertolka! Invänta!

När man lär sig ett språk får man lägga ner mycket energi på att lyssna, härma och försöka "tala" språket, om och om igen. Så gör det lilla barnet som börjar lära sig att prata och så gör en person som vill lära sig ett nytt språk.

Vi som har sammanställt detta häfte är Maria Imre-Andersson som är mamma till Emil, och Maria Stendahl, som är logoped med många års yrkeserfarenhet – och är av uppfattningen att bildkommunikation är ett språk, som man måste lära sig och som kräver mycket träning, upprepning och tålmod/inväntande.

Vi kommer ibland i denna skrift, att kalla den som inte kan tala eller teckna för 'Mimmi/Pelle'.

För att kunna lära sig och utveckla sitt språk – i det här fallet bildkommunikation – så är det enklaste och svårast sättet: Genom att använda det!

Det finns nog många olika sätt på vilket man kan gå tillväga när man skall visa signalbilder och träna med dessa. Vi vill gärna dela med oss av våra erfarenheter och upplevelser (såsom mamma och som yrkesverksam logoped), och samtidigt ge några tips på en väg som man skulle kunna gå.

Vi skulle vilja rekommendera att man börjar med att visa "signalbilder" i olika vardags-situationer. Om man som förälder, eller t.ex. assistent visar en bild inför en aktivitet så kan den som skall se bilden lära sig att:

- ❖ En bild på en **sked** kan betyda att äta eller vara hungrig
- ❖ En bild på en **mugg** kan betyda att dricka eller vara törstig
- ❖ En bild på en **toalett** kan betyda toabesök/"toalettbestyr"

Så småningom kan den som ej kan tala eller teckna, och behöver bilderna för sitt språk, kanske peka på någon av de bilder som för honom eller henne står för någon eller några av dessa grundläggande behov.

Omedveten eller medveten kommunikation?

Denna övergång är mycket flytande för alla människor. Svarar Du "ja" på ett par av följande frågor så är den talhandikappade på väg emot medveten kommunikation och det finns bra förutsättningar för att signalbilder ska fungera:

1. Tar 'Mimmi/Pelle' ögonkontakt med Dig?
2. Tittar 'Mimmi/Pelle' växelvis mellan Dig och något intressant?
3. Upprepar 'Mimmi/Pelle' envist försök att få uppmärksamhet?
4. Gör 'Mimmi/Pelle' pauser i uppmärksamhetsförsök för att du skall gripa in?

Hur gör man då för att börja med signalbilder?

När Emil var liten så började vi på följande sätt: Vi visade bilden för Emil samtidigt med den sak som tidigare varit signal för en aktivitet. Till exempel så hade skeden varit en signal för att äta, och Emil fick plocka den ur en liten färgglad plastlåda (som det varit glass i). Först plockade vi upp den sak som varit signal och så småningom (efter flera månader) kunde Emil ta saken själv. Vi visade bilden och samtidigt gjorde vi tecknet¹ för aktiviteten och sade samtidigt ordet/orden, till exempel "äta mat".

Med andra ord är det viktigt att visa saken/bilden och peka konsekvent på den när man pratar om mat i samband med måltiden. Man bör uttrycka sig som man brukar i familjen och där finns inga regler utan vad som är gängse för Er familj, till exempel "Titta, mat!" eller "Äta mat!" när man pekar på bilden.

Varje gång man serverar mat (hemma, dagis, fritids, skola, dagcenter etc) ska man peka på signalbilden, göra gesten¹ mot munnen för mat och säga signalordet mat. Vänta lugnt tyst och avvaktande på någon typ av svar, härmning – efter ca 3 minuter (se nästa sida) kan du kanske inte längre förvänta dig någon reaktion från 'Mimmi/Pelle' som svar, utan då får du säga, visa, peka på bilden igen. Sedan kan det vara nog "tjatat" för den gången. Övertolka 'Mimmi/Pelles' ansats till härmning och **belöna den**. Kan du vänta ut 'Mimmi/Pelle' och se en tendens till härmning som du övertolkar så kan grunden vara lagd till en fungerande kommunikation.

¹ Ett bra och omfattande material är: "Teckenstöd för Särskolan" kan inköpas hos SIT Läromedel Datapedagogen, Mellringevägen 102, 703 53 Örebro, Tfn 019/16 11 40.

Att härma: Man härmar inte det som är nytt och inte det som man redan kan, utan det som man just blivit nyfiken på och vill lära sig! Detta innebär att du inte kan förvänta dig att 'Mimmi/Pelle' försöker imitera dig den första månaden med den första bilden.

Varför ska jag peka? För att lära in förväntan!

Peka är en viktig del av vår kommunikation – peka med en hand, fot, näsa eller ögon – peka genom att titta på det man menar. Peka dagligen på ditt sätt i några månader tills 'Mimmi/Pelle' visar förväntan när du enbart visar bilden. För att utveckla förväntan är ordningsföljden viktig: 'Mimmi/Pelle' skall kunna förutse vad som kommer att hända och kunna föregripa situationen. Alla mår bra av att förutse, få uppleva förväntan, vi kan då tjuta av glädje eller av missnöje.

Om 'Mimmi/Pelle' inte tittar på bilden eller pekar så kan du hjälpa till genom att varsamt fatta om hans/hennes huvud och vrida ansiktet emot bilden, eller peka på bilden med 'Mimmi/Pelles' egen hand. Här övar man på att förstå att bilden har med situationen att göra men det förväntas också att man gör något själv, nämligen att titta eller peka på pappersbiten med färger på.

Förståelsen och användningen av signalbilder kan ta lång tid att träna in. Olika lång tid för olika människor. Att lära sig att bilder har olika betydelse, och att lära sig att peka på dem vid olika tillfällen leder till ett nytt sätt att tänka och minnas. Genom upprepningen (att man visar och pekar på bilderna om och om igen, och talar om vad de står för) så kan man lägga en grund att gå vidare med bildspråket. Genom aktivt deltagande utvecklas kommunikationsförmågan.

10 000 gånger!?!

Aktivt deltagande behöver inte synas tydligt. 'Mimmi/Pelle' kan behöva att man visar en bild inför en aktivitet många gånger. Det kanske tar upp till 6 månader eller till och med 1 år innan man kan få någon form av synligt bevis på att "träningen har fastnat". En ryckning i ena ögat, ett nästan osynligt leende av igenkännande, en hand som lyfter sig 2 mm, det är svar alltihop.

För en förälder eller nära anhörig kan denna tid te sig som en outhärdlig väntan, varför vi vill råda att träningen med att visa bilder inte enbart skall läggas på föräldrar, eller den närmast anhörige. En assistent, personal på daghem, fritids, dagcenter, skolpersonal eller liknande kan göra ett mycket stort arbete med detta. Huvudsaken är att alla kommer överens om ett sätt att arbeta och att alla gör på samma sätt.

Hur länge skall man vänta på ett svar?

Man måste vänta på ett svar **tillräckligt länge** – innan man försöker visa en bild igen, eller försöker med någon ny bild.

Man kan gott och väl vänta i tre minuter. Alla människor är olika, det tål att sägas, ofta. För vår son Emil skulle 3 minuter av väntande, när vi började med signalföremål och signaltbilder, ge upphov till att han tappade tråden eller koncentrationen. Risken fanns hela tiden att han skulle rikta sin uppmärksamhet på andra saker. Vi fick försöka med signaltbild eller signalsak ganska snart efter att ha visat den första gången för att behålla intresset honom. För någon annan kan situationen vara den totalt motsatta!

Tänk Dig följande situation:

Du umgås med en 'Mimmi eller Pelle'. För att få till stånd en dialog skojar du som du brukar och 'Mimmi/Pelle' vänder sig till dig. För en kort stund ökar rörelserna i armar, ben och ansikte. Därefter vänder sig 'Mimmi/Pelle' bort från dig och du reagerar naturligt och spontant genom att börja skoja igen! Men genom att vända sig bort kanske 'Mimmi/Pelle' visar ett behov av att i avskildhet bearbeta det du sa till honom/henne. Och om du då ger utrymme och tid för honom/henne att mobilisera ett svar till dig kan du bli rikligt belönad i form av kontakt! Då är det helt rätt att vänta, även om det känns fel i början att göra det i flera minuter, tills 'Mimmi/Pelle' vrider tillbaka sitt huvud, orienterar sig emot dig med blicken och reagerar – först då är det okej att börja skoja igen! Först då uppstår dialog...

ÖVERTOLKA!

Som förälder till Emil så har vi systematiskt och ofta övertolkat hans "svar", "prat" och "ljud". Vi har alltid samtalat med Emil, så till vida att när han har "yttra sig" i en situation (t ex i ett samtal med honom eller när han har varit i närheten) så har vi låtit honom förstå att det han just "sagt" (på sitt sätt förstås) alltid har betytt någonting. Vi har alltid försökt svara Emil när han har låtit på något sätt, ljudat, och pratar vi om maten och han ljudar så kan t.ex. vårt svar bli, "Ja, du tycker också om spaghetti och ketchup. Vad bra!" Dessa gånger har vi fått olika

reaktioner, alltifrån att Emil har sett nöjd ut till en frågande min. Vår övertolkning av olika ljud i olika sammanhang tror vi har lett fram till att Emil fått en uppfattning om, att det han har "sagt" har betydelse för oss, att han säger något och att det samtidigt betyder något i sammanhanget.

Som småbarnsförälder övertolkar man ofta sitt barns olika signaler och genom detta stärker man kommunikation och grunden till språk och förståelse. Detta hjälper barnet att förstå och göra sig förstådd. För att förstärka en flerhandikappad persons signaler "i början av ett språk" är det till fördel att övertolka olika uttryck och signaler, för på detta vis kan denne lära sig att vissa signaler (uttryck, känslor etc) får vissa svar ifrån omgivningen och andra signaler (uttryck, känslor etc) ger andra svar hos den man riktar sitt uttryck emot. Vi tror att man måste vara mycket tydlig, strukturerad och konsekvent i sin övertolkning. Det är lättare att lära sig kommunicera när man får konsekventa svar.

Strukturerad övertolkning

Med strukturerad övertolkning menar vi att det som är viktigt är att lära sig att se 'Mimmi/Pelles' reaktion och tillmäta den kommunikativt värde (dvs att lägga en betydelse i reaktionen, såsom t. ex. svar på en fråga) även om detta inte var avsikten. Strukturerad övertolkning hjälper den som har kommunikationssvårigheter/talhandikapp att få bättre kontroll över och få möjlighet att lättare förstå sin omgivning och sina närmaste. Vad skall man då övertolka? Jo, alla försök att härma dig, eftersom grunden till all kommunikation är att kunna imitera.

Som svar på att man pekat på signalbilden, säger signalorden och gör teckenrörelsen som hör till så bör man vänta tills man får en kontakt genom någon reaktion: en rörelse, ett ljud, en ryckning i ansiktet eller en blick som man med lite fantasi kan övertolka som om det var ett tecken, ord eller en pekning. Då är det mycket viktigt att bekräfta och belöna genom att göra den du samspelar med till viljes som om rörelsen, ljudet, ryckningen, eller den blick du fick varit en tydlig signal eller viljeyttring!

Utgångspunkten, tycker vi, är att det går att förbättra samspel och utveckla kommunikation genom att vänta in och svara på 'Mimmi/Pelles' reaktioner som om de var tydliga och förståeliga.

Signalbilderna är avsedda att användas dagligen – många gånger – och Ni kan titta på bilderna tillsammans. Det väsentliga är att du visar att du tittar på bilderna när du är tillsammans med 'Mimmi/Pelle'. Då har du lett in 'Mimmi/Pelle' på att vara uppmärksam på bilden.

Sen tittar du och pekar igen och väntar på ett försök till imitation. Uteblir en reaktion så kan du upprepa försöket någon enstaka gång. Om du inte heller denna gång ser någon reaktion så förslår vi att man kan hjälpa till genom att t.ex. varsamt föra 'Mimmi/Pelles' hand/huvud emot bilden (se ovan). Fortsätt envist nästa dag. Ingenting är roligt för någon av oss innan vi kan det men daglig upprepning kan ge utdelning på sikt.

Bilderna bör ingå som en rutin i olika vardagssituationer – och efter ett tag kan det leda till att 'Mimmi/Pelle' till slut kan peka på en bild för att göra sig förstådd.

Hur lär man sig att förstå innehållet i en bild?

Genom ritualer och rutiner blir vardagen förutsägbare och 'Mimmi/Pelle' kan så småningom föregripa situationen genom att visa förväntan. Det är den reaktionen – förväntan – som kan övertolkas så att man har en gemensam kod för den situationen. Vi menar att man kan börja med bildpekning långt innan ett barn eller en vuxen handikappad kan förväntas att förstå innehållet i en bild. När t.ex. vi lär våra små barn att prata, så pratar och pratar vi med dem långt innan de förstår vad vi säger. På motsvarande vis kan du peka och peka (och samtidigt tala och teckna) dagligen på bilder som motsvarar saker och situationer ni gör redan från att barnet är litet. Vi föreslår ett signalsystem med såväl saker som signaler, teckenrörelser, signalord/ljud och signalbilder för att kunna se vilken kommunikationsmetod som 'Mimmi/Pelle' själv väljer.

Skall jag göra egna signalbilder? JA!

När 'Mimmi/Pelle' tycker om någon speciell person och en särskild aktivitet så visar han/hon säkert förväntan. Du kan då fotografera detta och använda som signalbild och visa den med aktiviteten för att lära in en förväntan om det roliga redan när du visar bilden.

VIKTIGT: När du fotograferar så är det mycket viktigt att försöka göra bilder med så lite rörig bakgrund som möjligt. Tänk på att **alltid** lägga ett föremål som skall fotograferas emot en bakgrund som är fri från många detaljer. När man fotograferar en person, så är det bäst att fotografera emot en ljus bakgrund, så att ansiktet framträder som det centrala i bilden. Det bästa är att huvudet är stort dvs. täcker en stor del av fotografiet. Det är lättare då att se ansiktet än om det är ett litet huvud emot en stor bakgrund.

När man använder bilder som signalsystem så kanske man skall börja med de roligaste aktiviteterna som 'Mimmi/Pelle' vet om, eller har visat att han/hon tycker om. Detta är naturligtvis mycket individuellt. Om 'Mimmi/Pelle' tycker om att gå ut och gå, så kan man

försöka avbilda den situation när han/hon förstår att det är detta ni kommer att göra. Ni kan också använda kroppsspråksbilden som är tänkt att signalera "ut" etc.

Vi har förslag på en rolig aktivitet: Lägg en spännande låda med lock och något kul eller gott innehåll i på en bit tyg. Dra i tyget och så kommer lådan till dig! Om detta är kul, så kan man rita av lådan och använda den som signalbild. Här kan du införa kroppsspråksbilden "mer" samtidigt som du kanske gör rörelsen som bilden visar.

Lycka Till!!

© Nålbild AB
Skutudsvägen 59
791 46b Falun
www.nålbild.se

